

Lapsiystävällinen kunta – tavoitteet ja toimenpiteet

**Visio: Onnellinen lapsi ja nuori
hyvinvoivassa yhteisössä**

Sisällysluettelo

1.	Kuntastrategia	3
1.1	Toimenpiteen kuvaus: strategiakirjaus	3
1.2	Toimenpiteen kuvaus: LYK-agentit	3
1.3	Toimenpiteen kuvaus: strategian toimenpiteet	4
2.	Osallisuus.....	5
2.1	Toimenpiteen kuvaus: vuosikello ja osallisuussuunnitelma	5
2.2	Toimenpiteen kuvaus: harrastaminen.....	6
3.	Lapsi yksilönä	9
3.1	Toimenpiteen kuvaus: LAVA-ohjeistus	9
3.2	Toimenpiteen kuvaus: LAVA-koulutukset	9
3.3	Toimenpiteen kuvaus: LAVA-pilotit.....	10
4.	Yhdenvertaisuus.....	10
4.1	Toimenpiteen kuvaus: yhdenvertaisuussuunnitelmat.....	10
4.2	Toimenpiteen kuvaus: turvalliset tilat.....	10
4.3	Toimenpiteen kuvaus: turvalliset tilat esillä viestinnässä.....	11
4.4	Toimenpiteen kuvaus: kiusaamisen ehkäisy	12
5.	Rakennettu ympäristö	13
5.1	Toimenpiteen kuvaus: tiedonkeruumalli rakentamisessa	13
5.2	Toimenpiteen kuvaus: Armfeltin koulun lähiliikuntapaikka	13
5.3	Toimenpiteen kuvaus: liikennepuisto.....	13

1. Kuntastrategia

Kuntastrategia sisältää tavoitteen lapsen oikeuksien ja lapsiystävällisyyden toteutumisesta

Valmiusaste: 85%

1.1 Toimenpiteen kuvaus: strategiakirjaus

Kaupunkistrategia sisältää tavoitteita ja toimenpiteitä, jotka perustuvat LYK- nykytilan kartoitukseen, lasten näkemyksiin ja LYK- toimintasuunnitelmaan. Kaupunkistrategia sisältää tavoitteita ja toimenpidemittareita lapsen oikeuden ja lapsiystävällisyyden toteutumisesta. Mittareita ovat mm: Lapsivaikutusten arviointi, kouluterveyskysely, hyvinvointisuunnitelma, hyvinvointiprofiilin vahvuudet ja voimavarat sekä LYK-tunnustuksen saaminen vuoden 2025 aikana. Mittareita seurataan talouden ja toiminnan osavuosisiraportoinnin yhteydessä.

Vastuuhenkilöt: LYK- koordinaattori ja - koordinaatioryhmä sekä yhteyspäällikkö

Mitattava asia: Kaupunkistrategian kirjausten toteutuminen

Toimenpiteen eteneminen: Kaupungin talouden puolivuotiskatsauksen yhteydessä on raportoitu LYK-työn etenemisestä toimielimiä ja kaupunginvaltuustoa syyskuussa 2024. Tämän toimenpiteen etenemistä tukevat seuraavat toimenpiteet 2 ja 3.

1.2 Toimenpiteen kuvaus: LYK-agentit

Luottamushenkilöiden lapsenoikeusosaaminen ja - ymmärrys lisääntyy heille järjestettyjen koulutus- perehdytys- ja keskustelutilaisuuksien myötä. Koko organisaation lapsenoikeusosaaminen lisääntyy ja Lapsiystävällinen kunta -mallin toimintasuunnitelmaa toteutetaan kaikilla palvelualueilla. Kaupunki järjestää luottamushenkilöille tilaisuudet kesäkuussa 2023 sekä helmikuussa ja toukokuussa 2024. Lisäksi luottamushenkilöitä kannustetaan osallistumaan Unicefin järjestämiin koulutustilaisuuksiin. Viranhaltijapuolella kaikilta palvelualueilta nimetään vähintään yksi LYK-agentti. Agentit muodostavat verkoston, jonka tavoitteena on edistää ja varmistaa LYK-toimintasuunnitelman toteuttaminen kaikilla palvelualueilla sekä vahvistaa yksiköiden ja palvelualueiden lapsenoikeusosaamista. LYK-agentit saavat yleisperhdytyksen lasten oikeuksiin sekä koulutuksen lapsivaikutusten arviointeihin. Agentit kokoontuvat neljä kertaa vuodessa.

Vastuuhenkilöt: LYK-koordinaattori

Mitattava asia:

- Kolme koulutusta järjestetty luottamushenkilöille, osallistuneiden lukumäärää seurataan
- Vähintään yksi nimetty LYK- agentti jokaisella palvelualueella

Toimenpiteen eteneminen: Ensimmäinen LYK -yleiskatsaus ja -koulutus kaupunginvaltuustolle pidetty kesäkuussa 2023. Helmikuussa 2024 kaupunginvaltuustolle järjestettiin ajankohtaiskatsaus LYK-asioista ja koulutus lapsivaikutusten arviointiin uudistuneen ohjeen myötä. Kesäkuussa 2024 kaupunginvaltuusto osallistui lapsiasiavaltuutettu Elina Pekkarisen luennolle lapsen oikeuksista ja lapsen edun arvioimisesta.

Lapsiasiavaltuutetun luento-osuuden jälkeen tilaisuudessa oli mahdollisuus esittää kysymyksiä ja käydä keskustelua lapsiasiavaltuutetun kanssa.

Kaikissa kaupunginvaltuutetuille suunnatuissa kutsuissa on mainittu koulutuksen olevan osa LYK -kehittämishjelmaa. Sitoutuminen koulutuksiin on ollut kiitettävää ja osallistuneista on kerätty nimilistat. Kokonaisuudessaan osallistuneiden määrä ylittää asetetun tavoitteen 80 prosentin koulutusasteesta.

Salon kaupungin LYK-agentteja etsintäkuulutettiin henkilöstön parista syksyllä 2023 ja kiinnostuneita agentteja ilmoittautui mukaan kaikilta toimialoilta. Kaupungin LYK-agentit ovat kokoontuneet verkostotapaamisiin suunnitellusti marraskuussa 2023 sekä helmi-, touko- ja syyskuussa 2024. Osana agenttitoimintaa jokainen LYK-agentti on suorittanut eOppivan koulutuksen lapsen oikeuksista ja lapsen edun arvioinnista. Agenttitapaamisissa on käyty läpi LYK -työn ajankohtaista etenemistä sekä jaettu osallistamisen käytäntöjä eri palvelualueiden kesken. LYK-agentit osallistuvat myös kaupungin lapsen oikeuksien viikon ohjelman suunnitteluun ja toteutukseen. Työskentelyä nykyisten LYK -agenttien kanssa jatketaan ensimmäisen toimenpidesuunnitelman päättymiseen asti.

1.3 Toimenpiteen kuvaus: strategian toimenpiteet

Lapset ja nuoret osallistuvat hyväksytyjen kaupunkistrategian mukaisten toimenpiteiden suunnitteluun. Lapsiparlamentin, nuorisovaltuuston sekä yläkoulujen ja 2. asteen oppilaskuntien edustajia osallistetaan ainakin seuraavien kaupunkistrategian tavoitteiden osalta: - Lisäämme kuntaisten mahdollisuuksia vaikuttaa viihtyisään asuin- ja kaupunkiympäristöön sekä edistämme kuntaisten sujuvaa arkea. - Otamme lapset ja nuoret mukaan kehittämään asuin- ja kaupunkiympäristöä ja huolehdimme ympäristön lapsiystävällisyydestä. - Kehitämme joukkoliikennettä. - Huolehdimme lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnista. - Tarjoamme laadukkaat varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut sekä oikea-aikaisen avun ja tuen sitä tarvitseville. - Kehitämme palveluitamme rohkeasti ja innovatiivisesti -Kehitämme kaikille avoimia matalan kynnyksen vapaa-ajan palveluita ja harrastamisen mahdollisuuksia.

Tavoitetaso: Lasten ja nuorten näkemykset huomioidaan vuosittain talousarviovalmistelun yhteydessä.

Vastuuhenkilöt: yhteyspäällikkö, perusopetusjohtaja, nuorisopalvelupäällikkö ja LYK-koordinaattori

Mitattava asia:

- Lapsiparlamentti kokoontunut 2 kertaa vuodessa
- Kaikissa oppilaitoksissa käynnissä aktiivinen oppilaskuntatoiminta, jossa käsitelty strategian toimenpiteitä
- Kaikissa nuorisotiloissa osallistettu käyttäjiä strategian toimenpiteisiin liittyen
- Nuorisovaltuusto osallistuu strategiatyöhön

Toimenpiteen eteneminen: Vuonna 2023 lapsiparlamentti työskenteli kaupungin arvojen parissa avaten lasten kielelle sitä, mitä arvot heille konkreettisesti tarkoittavat. Lapsiparlamentin edustajat saivat tehtäväkseen jalkauttaa arvotyöskentelyn myös omiin kouluihinsa ja suurin osa kouluista toteutti tämän tehtävän. Lapsiparlamentti on kokoontunut vuonna 2024 kaksi kertaa.

Kaikissa kouluissa on aktiivinen oppilaskunta. Lapsiparlamentti ja oppilaskunnat ovat olleet osallisina strategian mukaisten laadukkaiden opetuspalvelujen kehittämisessä erityisesti hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden teemoissa.

TA-valmistelun yhteydessä aamu- ja välipala-asiassa on kuultu ja osallistettu nuvaa ja lapsiparlamenttia. Vaikutusten arvioinnit on tehty.

Nuorisovaltuusto tehnyt valtuustoaloitteita sekä muuta vaikuttamistyötä, joilla (joillakin) on vaikutuksia talousarviovalmisteluun. Uuden nuorisovaltuuston (2025-2026) toimenpidesuunnitelmaan kirjataan kaupungin strategiatyö.

Nuorisopalveluissa strategiatyötä jalkautetaan työntekijöille ja sen kautta palveluihin. Nuorisotilojen kävijät osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

2. Osallisuus

Kunta huolehtii, että osallisuus toteutuu lasten joka päiväisissä kasvuympäristöissä. Osallisuuden edistäminen on ohjaava toimintaperiaate lasten ja nuorten kanssa työskenteleville.

Valmiusaste: 70%

2.1 Toimenpiteen kuvaus: vuosikello ja osallisuussuunnitelma

Koko kaupungin tasolla laaditaan toimiala- tai palvelualuekohtaiset suunnitelmat (vuosikello), kuinka lapsia ja nuoria kullakin toimialalla tai palvelualueella osallistetaan vuosien 2024-2025 aikana. Suunnitelmien laadinnassa tulee erityisesti huomioida haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten osallistaminen. Kaupunkiin valmistellaan koko organisaation osallisuusohjelma.

Vastuuhenkilöt: hyvinvointikoordinaattori ja LYK-koordinaattori

Mitattava asia:

- Osallisuuden vuosikellot laadittu tarkoituksenmukaisella tavalla
- Osallisuusohjelma tehty

Toimenpiteen eteneminen: Kaupungin osallisuusmallin työstäminen on käynnissä poikkihallinnollisena työryhmätyönä. Työryhmään kuuluu jäseniä eri toimialoilta ja se työskentelee syksyn 2024 aikana niin, että osallisuusmalli valmistuu joulukuun aikana. Osallisuusmallissa tuodaan esille, miten osallisuus toteuttaa kaupungin arvoja ja avataan tarkemmin osallisuuden eri muotoja käytännössä. Nuorisovaltuustoa osallistetaan mallin työstämisessä.

Osallisuusmallin valmistuttua arvioidaan vuosikellojen tarvetta eri toimialoilla. Lasten ja nuorten kanssa päivittäin työskentelevien palveluiden osalta dokumentoidaan nykyiset osallistamisen mallit.

2.2 Toimenpiteen kuvaus: harrastaminen

Haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten osallistumista harrastustoimintaan kehitetään moniammatillisena yhteistyönä (mm. Mun Juttu-harrastusryhmät ja -kerhot, Saavutettava taideharrastus ja järjestötoimijat)

Vastuuhenkilöt: Hyvinvointikoordinaattori, kansalaisopiston rehtori, kulttuurituottaja, harrastuskoordinaattori ja LYK-koordinaattori

Mitattava asia:

- Mun juttu -harrastusmalliryhmissä toteutettu yhteinäinen palautekysely, jolla mitataan harrastuksen hyvinvointivaikutuksia
- Toteutettu koonti ja tiedotussuunnitelma kaupungin ja järjestöjen toimintatavoista harrastuksista saavutettavuuden edistämiseksi
- Harrastustoimijoille suunnatut vuosittaiset koulutus- ja verkostoitumisillat

Toimenpiteen eteneminen:

Mun Juttu:

Kuuleminen ja osallistaminen ovat Mun Juttu – harrastus- ja kerhotoiminnan osa perustoimintamallia. Kaikki harrastussisällöt määrittyvät lasten ja nuorten toiveiden ja tarpeiden pohjalta. Osallistujat pääsevät myös suunnittelemaan ja vaikuttamaan ryhmäkohtaisiin sisältöihin ja käytäntöihin sekä pelisääntöjen luomiseen.

Toiminnassa toteutetaan kuntakohtainen harrastuskysely kaikille alueen 1.–8. -luokkalaisille aina niinä vuosina, kun valtakunnallista kyselyä ei toteuteta ja mikäli kyselylle nähdään tarve toiminnan kannalta. Kyselyyn sisällytettiin ensi kertaa syksyllä 2023 mittari lasten ja nuorten kokemuksiin perustuvasta harrastusten hyvinvointivaikutusten arviosta. Tämä toteutetaan jatkossa aina kyselyn yhteydessä ja sitä voidaan myös muokata tarpeen tai tiedon muuttuessa. Seuraava kysely toteutetaan loka-marraskuussa 2024.

Toiminnassa harrastusten ja kerhojen suunnittelun, ohjaustyön ja mahdollisen harrastusetsivätoiminnan keinoin pyritään lapsia ja nuoria kuulemaan ja ohjaamaan heidän tarpeensa huomioiden yksin sekä ryhmänä.

Mun Juttu- harrastus ja-kerhotoiminnalle on rahoitus kuluvalle lukuvuodelle 2024–2025 harrastamisen Suomen mallin ja koulun kerhotoiminnan valtion rahoituksista. Kaupunki on hakemassa rahoituksia myös jatkossa, mikäli ne asetetaan haettavaksi aiempien vuosien tapaan.

Harrastusten hyvinvointivaikutukset:

Harrastusten hyvinvointivaikutusten kysely on syksystä 2023 lähtien otettu osaksi myös musiikkiopiston, kansalaisopiston ja kulttuuripalveluiden toimintoja. Harrastusten hyvinvointivaikutusten seuraamiseksi on kaupungin kulttuuriharrastusten osalta valikoitu Kansalaisforumin vuonna 2022 julkaisemasta mittaristosta viisi indikaattoriväittämää (fyysinen hyvinvointi, oppiminen, onnistumisen kokemukset, sosiaalinen hyvinvointi sekä yhteisöön liittyminen) joiden avulla eri toimijoiden keskuudessa seurataan systemaattisesti harrastusten hyvinvointivaikutuksia.

Mun juttu! -harrastus- ja kerhotoiminnan osalta hyvinvointivaikutusten arviointi toteutettiin osana 1. – 8. luokkalaisille toteutettua harrastuskyselyä syksyllä 2023. Vastauksia kertyi noin 2500 kappaletta. Kansalaisopistolla kysely on aloitettu syksyllä 2023 pidempien kurssien osalta ja toteutetaan jatkossa opiskelijoille Hellewin kautta asiakaspalautekyselyn osana. Musiikkiopiston toiminnoissa harrastusten hyvinvointivaikutusten mittaaminen toteutettiin ensimmäisen kerran kevätlukukaudella 2024 osana oppilaiden itsearviointi- ja palautekyselyä. Kulttuuripalveluissa hyvinvointivaikutusten kyselymallia tarjotaan harrastuksia tuottavien yhdistystoimijoiden käytettäväksi.

Tarkoituksena on systemaattisesti seurata indikaattoriväittämien tulosten kehittymistä sekä vertailla lukuja kansallisiin tuloksiin mahdollisuuksien mukaan. Tämän kautta saadaan kehitettyä harrastustoimijoiden toimintaa niin Mun juttu -kerhoissa kuin oppilaitosten toiminnassa.

Harrastustoiminnan tiimi:

Kaupunkiin on perustettu harrastustoiminnan tiimi, johon kuuluu edustus nuoriso-, liikunta-, kulttuuri- ja kirjastopalveluista sekä opistopalveluista (kansalaisopisto ja musiikkiopisto). Tiimin tavoitteena on työllään edistää harrastustoiminnan saavutettavuutta ja vahvistaa tiedottamista.

Saavutettava harrastustoiminta:

Kaupungin ja kolmannen sektorin harrastustoimintaa on kerätty kaupungin kotisivuille harrastuskalenteriin. Tätä harrastuskalenteria hyödyntämällä on tarkoitus viestiä myös saavutettavuudesta. Harrastustoiminnan tiimi luo syksyn 2024 aikana mallilauseet, joilla harrastuksia toteuttavat tahot voivat viestiä toimintansa esteettömyydestä ja saavutettavuudesta (fyysinen saavutettavuus, sosiaalinen saavutettavuus, taloudellinen saavutettavuus ja alueellinen saavutettavuus). Tavoitteena on edistää tietoisuutta monimuotoisista harrastusmahdollisuuksista jokaiselle lapselle.

Harrastustoimijoiden perehdyttäminen:

Harrastustoimijoille järjestetään yhteisöllinen verkostotapaamista, jonka tavoitteena on keskusteluttaa tärkeitä teemoja osallisuuden edistämiseen liittyen. LYK -työn visio ”Onnellinen lapsi ja nuori hyvinvoivassa yhteisössä” toteutuu osaltaan juuri ohjattuja vapaa-ajanharrastuksia toteuttavien tahojen voimin. Koulutus- ja verkostoillan tarkoitus ja tavoite on nostaa näitä toimijoita esiin ja kiittää heitä tekemästään työstä. Jatkossa verkostolle tarjotaan myös koulutuksellisia sisältöjä, mutta ensimmäisen yhteisen illan henkenä on virkistäytyminen ja voimaantuminen vertaistuen kautta. Tilaisuus järjestetään 18.11.2024 ja sen aikana on tarkoitus pohtia myös yhteisöllisesti, miten voimme edistää harrastustoiminnan fyysistä, sosiaalinen, taloudellista ja alueellista saavutettavuutta.

Harrastamattomuuden vähentäminen:

Edellä olevilla toimenpiteillä pyritään pitkäjänteisesti vaikuttamaan harrastamattomien lasten ja nuorten lukumäärän vähentymiseen. Salon kaupungin nettisivujen yhteyteen on luotu harrastuskalenteri, joka toimii samalla tavalla kuin yhdistyksille ja muille harrastusten tuottajille jo tuttu tapahtumakalenteri. Harrastuskalenterin käyttöönotosta on tiedotettu laajasti mm. kaupunkitiedotteessa. Lisäksi harrastustoimintaa tuottaville tahoille toimitetaan myös liikunta- ja kulttuuripalveluiden uutiskirjeiden yhteydessä suositukset harrastusten saavutettavuuden kuvaamisesta harrastuskalenterissa.

Musiikkiopiston käytössä oleva vapaaoppilaspaikka järjestelmä pyrkii huolehtimaan tavoitteellisen harrastustoiminnan taloudellisesta saavutettavuudesta, mutta järjestelmän joustavuutta tulee kehittää perhelähtoisemmäksi. Musiikkiopiston kulttuurikasvatustehtävää pyritään toteuttamaan saavutettavalla tavalla mahdollistamalla vapaa pääsy kaikkiin musiikkiopiston tapahtumiin.

Liikuntapalveluilla on erilaisia keinoja omalta osaltaan auttaa lapsia ja nuoria harrastustoiminnan löytämiseen ilman, että harrastuksen aloittaminen olisi kiinni kurssimaksuista.

Lataa Liikettä!

Lataa Liikettä! – toiminnassa on tarjolla maksutta jokaisena arkipäivänä erilaisia harrastusmahdollisuuksia 13-19 -vuotiaille nuorille. Toiminnassa on mm. kuntosalia, uintia, biljardia, keilausta, scoottailua ja jousiammuntaa. Lataa Liikettä!- tunteja on lähes ympäri vuoden hieman vaihtuvalla lukujärjestyksellä. Tuntitarjonta on koottu nuorten toiveiden mukaisesti heidän vastaamaan kyselyyn pohjautuen.

Ykköspassi

Pilottikokeilussa on ekaluokkalaisille suunnattua maksutonta matalan kynnyksen harrastustoimintaa nimeltään Ykköspassi. Ykköspassissa toimintaa on neljänä eri iltana, neljässä eri kohteessa. Ohjaajina toimivat aikuiset seuratyöntekijät. Pilottikokeilussa on nyt palloilulajit (koripallo, lentopallo, jalkapallo, salibandy) mutta mikäli toimintaa saadaan kehitettyä ja laajennettua, niin mukaan on mahdollista ottaa muitakin lajeja. Tavoite on, että lapsen ei tarvitse valita yhtä lajia harrastukseksi vaan hän voi vapaasti kokeilla näitä kaikkia lajeja hyvin matalalla kynnyksellä.

Vähävaraisten perheiden lasten ja nuorten liikunnan tukeminen

Liikuntapalvelun avustuksella tuetaan vähävaraisten perheiden lasten ja nuorten liikunnan perustoimintaa toteutuneiden kausimaksujen mukaan. Perustoimintaa on lasten ja nuorten viikoittainen harrastaminen seuran ohjatussa liikuntatoiminnassa. Avustusta myönnetään 6-17 -vuotiaille. Avustus haetaan seuran toimesta.

Erityisryhmät:

Erityisryhmille kaupunki tarjoaa harrastustoimintaa mm. liikuntapalveluiden ryhmätoiminnassa ja kansalaisopiston erityisryhmien kursseilla. Sekä kansalaisopisto että musiikkiopisto ovat sitoutuneet Saavutettava taideharrastus -periaatteisiin.

Harrastamattomuuden vähentymiseen pyritään löytämään uudenlaisia mahdollisuuksia myös verkostotyöskentelyn kautta (mukana järjestöjä, Salon seurakunta ja Varha). Nuorisovaltuustossa esille nousutta ideaa Kulttuurin omasta "Lataa kulttuuria" -passista aletaan jatkotyöstää.

3. Lapsi yksilönä

Kunnassa on käytössä selkeät ohjeistukset lapsen edun ensisijaisen huomioon ottamisen systemaattiseksi toteuttamiseksi. Lapsen edun arvioimista tekee yhdessä pätevien ammattilaisten joukko.

Valmiusaste: 95%

3.1 Toimenpiteen kuvaus: LAVA-ohjeistus

Päivitetään ohjeistus lapsivaikutusten arviointien toteuttamisesta kaupungissa. Ohjeistuksen laatimisen taustamateriaalina käytetään muun muassa MLL:n, STM:n ja Kuntaliiton aineistoja sekä verrokkikuntien esimerkkejä.

Vastuuhenkilöt: yhteyspäällikkö ja LYK-koordinaattori

Mitattava asia: Toteutettujen pilottien jälkeen arvioidaan ohjeen ja LAVA-lomakkeen toimivuutta

Toimenpiteen eteneminen: Ohje päivitetty keväällä 2023. Uutta ohjetta hyödynnetty Meri-Halikon koulun tulevaisuuteen liittyvän päätöksenteon valmistelussa, jossa ohje koettu toimivaksi.

3.2 Toimenpiteen kuvaus: LAVA-koulutukset

Valmistelijat ja luottamushenkilöt on perehdytetty LAVAn toteuttamiseen. Koulutus järjestetään valmistelijoille oman organisaation toimesta niin, että jokaisella palvelualueella on vähintään yksi koulutettu LAVA-agentti. Luottamushenkilöille koulutus järjestetään erillisenä tilaisuutena, jossa käsitellään LAVAusta case-esimerkin kautta.

Vastuuhenkilöt: yhteyspäällikkö ja LYK-koordinaattori

Mitattava asia:

- Vähintään 1 koulutettu LAVA-agentti jokaisella palvelualueella
- Koulutettujen luottamushenkilöiden lukumäärää seurataan
- LAVAn käyttö kaikilla palvelualueilla aloitettu

Toimenpiteen eteneminen: Lautakunnille tullaan viemään väliraportti LYK-työstä ja samalla käydään läpi LAVA-ohjeet toteutettujen case-esimerkkien kautta. Viranhaltijoiden LAVA-koulutuksia jatketaan säännöllisesti ja tarpeen mukaan. Lavaukseen on mahdollista saada myös yksilöllistä ohjausta.

3.3 Toimenpiteen kuvaus: LAVA-pilotit

LAVA- pilotteja toteutettu. Pilotit ovat seuraavat: Meri-Halikon koulu, Armfeltin koulun lähiliikuntapaikka, Jäähalli-hanke, Kulttuuriohjelma sekä kohteet varhaiskasvatuksesta ja kaavoituksesta.

Vastuuhenkilöt: yhteyspäällikkö ja LYK-koordinaattori sekä palvelualueiden valmistelijat

Mitattava asia: Toteutuneiden LAVA-pilottien lukumäärä (väh. 5)

Toimenpiteen eteneminen:

LAVA-pilotit toteutettu: Meri-Halikko, Uskelan koulun ja Torikadun päiväkodin tilaratkaisu, Paikun maksujärjestelmä, Jäähalli

LAVA-pilotti aloitettu: Kulttuuriohjelma

LAVA-pilottia pohditaan: Horninkadun kehittäminen

4. Yhdenvertaisuus

Otetaan toiset huomioon, eikä ketään syrjitä.

Valmiusaste: 75%

4.1 Toimenpiteen kuvaus: yhdenvertaisuussuunnitelmat

Kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivittäminen. Salon esi- ja perusopetuksen tasa-arvo - ja yhdenvertaisuussuunnitelman sekä yksikkökohtaisten (varhaiskasvatus, perusopetus, lukiokoulutus, musiikkiopisto ja kansalaisopisto) suunnitelmien päivittäminen tarpeen mukaan. T

Vastuuhenkilöt: yhteyspäällikkö sekä palvelualueiden ja yksiköiden esihenkilöt

Mitattava asia: Palvelualue- ja yksikkökohtaiset suunnitelmat laadittu 100 %

Toimenpiteen eteneminen: Kaupunkitason yhdenvertaisuusohjelma on hyväksytty lokakuussa. Palvelualueiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat ovat ajan tasalla.

4.2 Toimenpiteen kuvaus: turvalliset tilat

Toteutetaan turvallisemmat tilat- pilotointi, jossa pilotoinnin piirissä olevien tilojen osalta laaditaan pelisäännöt ja sitoutetaan tilojen käyttäjät pelisääntöjen noudattamiseen. Lapsilta ja nuorilta nousseet pilottikohteet ovat uimahalli, nuorisotilat ja Paikku. Paikun osalta lapset ja nuoret laativat pelisääntöjen lisäksi vetoituksen, joka julkistetaan niin, että asia saisi myös aikuisten (kuljettajat ja muut käyttäjät) huomion.

Vastuuhenkilöt: Perusopetusjohtaja, nuorisopalvelupäällikkö, liikuntasuunnittelija ja LYK-koordinaattori

Mitattava asia:

- Pelisäännöt laadittu ja käyttäjät sitoutettu
- Pelisäännöt laadittu ja lasten vetoisuus julkistettu
- Pilottikohteiden jatkoseurannasta laadittu suunnitelma, jonka toteuttamista on aloitettu yhdessä lasten ja nuorten kanssa

Toimenpiteen eteneminen:

Uimahalli:

Uimahallin pilotin toteutusmalli valmis ja vastuuhenkilöt nimetty. Pilotin toteutus alkaa loppusyksyn 2024 aikana.

Nuorisotilat:

Nuorisotiloista pilotti-kohteiksi valikoituneet Märy ja Suomusjärvi. Nuorisopalveluissa on laadittu toimintamalli, jonka mukaan edetään syksyn 2024 aikana valituilla nuorisotiloilla. Toimintamallin mukaan turvallisemman tilan aiheita lähdetään käsittelemään nuorten kanssa vapaamuotoisesti tavallisten nuorisotilailtojen yhteydessä. Nuoriso-ohjaajat kirjaavat kaikki nuorilta nousseet näkemykset, ja niistä muodostetaan kunkin tilan mukaiset tärkeät aihealueet. Aiheita käsitellään yhdessä nuorten kanssa ryhmämuotoisesti ohjatussa teemaillassa. Ajatuksena on, että tilan käyttäjät itse saavat päättää tehdäänkö aiheesta jokin graafinen tuotos (kuten huoneentaulu tai periaatteet).

Paikka:

Paikun osalta tunnistettiin linjat ja reitit, joilta saatu erityisesti asiakaspalautetta. Näiden reittien lähikouluilta (Amrfelt, Mustamäki, Perniö, Moisio) kutsuttiin ala- ja yläkoululaisia työpajaan, joka järjestettiin huhtikuussa. Työpajan tuotoksena luotiin Meidän Paikun pelisäännöt, joita parhailaan kuvitetaan Kansalaisopiston kuvataideryhmien toimesta. Kuvitetut säännöt ja lasten vetoisuus julkistetaan alkuvuodesta 2025. Liikennepalvelut ovat jo ilmaisseet halukkuutensa jatkaa työpajatyöskentelymallia myös taksikuljetuksessa olevien oppilaiden kanssa.

Osana koko kaupungin yhdenvertaisuusohjelmaa on kirjoitettu auki, miten Salon kaupungin tiloissa turvallisuus hahmotetaan ja mihin käyttäjät sitoutuvat.

4.3 Toimenpiteen kuvaus: turvalliset tilat esillä viestinnässä

Pilotointia turvallisemmista tiloista tuodaan vahvasti esille kaupungin viestintäkanavissa mm. some, kaupungin internet-sivut, kaupunkitiedote ja lehdistötiedotteet.

Vastuuhenkilöt: Viestintäpäällikkö, viestintäsuunnittelijat ja LYK-koordinaattori

Mitattava asia:

- Käyty keskustelu 70%sti positiivista someseurannan työkalua hyödyntäen
- Pilotointi esillä strategian uutiskirjeissä

Toimenpiteen eteneminen: Salon kaupungin Lapsiystävällinen kunta -hanke on saanut vahvasti näkyvyyttä kaupungin sosiaalisessa mediassa kevästä syksyyn 2024. Viestintä on korostanut lapsen oikeuksia ja lapsiystävällisiä toimintatapoja eri toimialoilla. Erityisesti on nostettu esiin lasten ja nuorten osallistuminen sekä heidän mielipiteidensä kuuleminen

päätöksenteossa. Myös tapahtumat, kuten lapsiperheille suunnatut aktiviteetit ja yhteisölliset tilaisuudet, ovat olleet keskeisiä viestinnän teemoja, tuoden lapsiystävällisyys konkreettiseksi osaksi kaupungin arkea.

Kaupungin eri sosiaalisen median kanavia käytetään monipuolisesti eri teemojen mukaan kanavan luonne huomioon ottaen. Lapsiystävällinen kunta -työhön liittyviä sisältöjä ovat jakaneet myös hankkeessa mukana olevat Lapsiystävällinen kunta -agentit (LYK-agentit) ja muut työntekijät aktiivisesti LinkedInissä. Ammatillinen verkostoitumiskanava on osoittautunut tärkeäksi viestinnän välineeksi, sillä se tavoittaa laajan joukon asiantuntijoita, päättäjiä ja vaikuttajia. LinkedInin kautta voimme tuoda esiin Salon kaupungin lapsiystävällistä kehittämistyötä ja edistää keskustelua lasten oikeuksista sekä jakaa hyviä käytänteitä, mikä lisää tietoisuutta ja yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

Viestinnän sävyn voi kuvata pelkästään positiiviseksi. Useammassa sisällössä on jonkun muun kaupungin edustaja kommentoinut ideoita hyviksi ja toteutettaviksi myös heidän kunnissaan.

4.4 Toimenpiteen kuvaus: kiusaamisen ehkäisy

Kiusaamisen ehkäisyn arjen toiminnoissa. Lasten ja nuorten konkreettisia ehdotuksia, miten kiusaamista voitaisiin ehkäistä arjen tasolla. Näiden pohjalta koottujen toimenpiteiden jalkauttaminen lasten ja nuorten arjen toimintaympäristöihin.

Lasten ja nuorten ehdotukset kootaan syksyn 2023 Lapsiparlamentissa, johon edustajat tuovat ennakkotehtävänä kouluilta keräämiänsä ajatuksia. Ehdotukset käsitellään ja kootaan sekä valitaan toimenpiteet. Jalkauttaminen aloitetaan muun muassa koulujen työsuunnitelmien kautta. Lapsiparlamentin keräämää aineistoa käytetään pohjana perusopetuksen vuoden 2024 työrauha -teeman valmisteluun.

Vastuuhenkilöt: Perusopetusjohtaja, nuorisopalvelupäällikkö ja LYK-koordinaattori

Toimenpiteen eteneminen: Lapsiparlamentissa eniten mainintoja saivat näkemykset siitä, että kouluissa olisi tarpeeksi aikuisia, kivaa tekemistä välitunneilla ja kiusaamiseen puututaan heti. Konkreettisia ehdotuksia lapsilta tuli aika vähän. Ne liittyivät lähinnä välituntileikkeihin (että olisi mukavaa tekemistä). Salossa toimii aktiivisesti välkkärit (alakouluissa) ja sporttarit (yläkouluissa). Välkkäri- ja sporttarioppilaat saavat koulutusta siihen, että he järjestävät välituntiohjelmia kouluissa. Kiitoksena hyvästä työstä he saavat keväällä yhteisen palkintopäivän (nk. tyhy). Tätä toimintaa toteutetaan yhteistyössä liikuntapalvelujen kanssa.

Lisäksi yläkouluissa koulunuoriso-ohjaajat järjestävät mielekästä välituntitoimintaa mm. erilaisten kisojen, rentoutumisen, "taiteilun" jne. parissa. Tämä on yksi toimenpide yläkouluissa ja osa koulunuorisotyön vuosikelloa.

Lv. 24-25 alusta on toteutettu opetuspalveluissa yhteisöllisyysteemaa. Sen kautta pyritään myös kiusaamista ehkäisemään. Näitä työtapoja koulut ovat kuvanneet työsuunnitelmissaan.

Lukuvuoden 24-25 alusta Salossa on otettu käyttöön myös Someturva-palvelu. Sen avulla oppilaat ja henkilöstö voivat hakea apua somessa tapahtuvaan kiusaamiseen.

5. Rakennettu ympäristö

Kunnan tilat ja fyysinen/rakennettu ympäristö tukevat lasten terveyttä, hyvinvointia ja lasten liikkumista.

Valmiusaste: 60%

5.1 Toimenpiteen kuvaus: tiedonkeruumalli rakentamisessa

Otamme lapset ja nuoret mukaan kehittämään asuin- ja elinympäristöä ja huolehdimme ympäristön lapsiystävällisyydestä.

Vastuuhenkilöt: tekninen johtaja, suunnitteluinsinööri, kaupunginpuutarhuri, talonsuunnitteluarkkitehti ja LYK-koordinaattori

Toimenpiteen eteneminen: Kaupungin rakennushankkeiden hankeohjeeseen on kirjattu lapsivaikutusten arvioinnin tekeminen, joka osaltaan systematisoi lasten osallistamista kaikissa hankkeissa. Tiedonkeruumallin rakentamisessa on tarkoitus hyödyntää kaupungin osallisuusmallin kuvausta sekä palvelualueilta dokumentoituja erilaisia nykyisiä osallistamisen rakenteita ja tapoja.

5.2 Toimenpiteen kuvaus: Armfeltin koulun lähiliikuntapaikka

Lapset ja nuoret osallistuvat Armfeltin koulun lähiliikuntapaikan ja koulun yhteydessä olevan liikunta-alueen perusparannuksen suunnitteluun. Sivistys- ja kaupunkikehityspalveluiden yhteistyönä rakennetaan prosessi lähiliikuntapaikan suunnittelusta ja siitä, missä ja miten lapset ja nuoret osallistetaan suunnittelutyöhön.

Vastuuhenkilöt: tekninen johtaja, Armfeltin koulun vararehtori ja LYK-koordinaattori

Mitattava asia: 80% Armfeltin koulun oppilaista on osallistunut suunnitelman laadintaan

Toimenpiteen eteneminen: Armfeltin koulun lähiliikuntapaikan toteutus on siirtynyt vuodelle 2025 koulurakennuksessa tehtävän remontin vuoksi. Osallistamisen suunnittelu aloitettu aiempia kokemuksia (mm. Moision koulu) hyödyntäen. Toimenpiteen tavoitteet toteutuvat vuoden 2025 aikana.

5.3 Toimenpiteen kuvaus: liikennepuisto

Liikennepuisto Alangon viihtyisyyden ja toiminnallisuuden kehittäminen Liikennepuistokauden 2023 ja 2024 aikana 5-12-vuotialta lapsilta kerätään kehittämis ehdotuksia ikätaso huomioiden liikennepuiston viihtyisyyden ja toiminnallisuuden kehittämiseksi. Vuosittain tehdään esteettömyyskartoitus yhteistyössä Uskelan koulun Anjalankadun yksikön kanssa.

Vastuuhenkilöt: Nuorten palveluohjaaja ja LYK-koordinaattori

Aikataulu: 05/2023-05/2025

Mitattava asia:

- Kesällä 2023 100 dokumentoitua palautetta
- Kesällä 2024 200 dokumentoitua palautetta

- Esteettömyyskartoituksen kautta löydetty kehittämiskohteita, joihin etsitään ratkaisut

Toimenpiteen eteneminen:

Liikennepuisto Alangon toimintakausi 2024 oli menestys. Kävijämäärät lähes tuplaantuivat vuoden 2023 lukuihin, kun toimintakauden -24 aikana liikennepuistossa vieraili yhteensä 6978 kävijää (lapsia heistä 4083). Vuonna 2023 kävijöitä oli yhteensä 3085. Lapset pitivät eniten itse ajamisesta, aikuiset taas henkilökunnasta. Lapset toivoivat lisää autoja ja uusia kaksipaikkaisia, aikuiset taas kioskipalveluja.

Toimintakauden 2024 alkaessa oli huomioitu edellisen vuoden palautekyselyn sekä esteettömyyskartoituksen keskeisimmät toiveet, jonka johdosta alueen infrajärjestelyt paranivat (puisto- ja puutarhapuolen toimenpiteet), toimintakautta pidennettiin ulottumaan myös elokuulle ja lasten käyttöön hankittiin kaksipaikkainen auto.

Kesän 2024 aikana liikennepuistokyselyyn vastasi 556 henkilöä (tavoite 200 palautetta). Kyselyllä kartoitettiin, mistä kävijä piti eniten, miten puiston toimintaa voisi parantaa ja kehittää sekä mitä puistoon voisi hankkia lisää. Lisäksi oli mahdollisuus jättää vapaat terveiset. Lapsikävijät saivat laittaa puistovierailun jälkeen myös pallopalautteen (punainen pallo, keltainen pallo ja vihreä pallo). Kesäkuussa aloitetun palautemuodon tuloksina 1788 lasta arvioi puistokokemuksen hyväksi (vihreä), 515 "ihan okei" (keltainen) ja 300 huonoksi (punainen). Ohjaajien kokemuksen mukaan huonoja palloja kertyi lähinnä puiston ruuhka-aikoina, jolloin ajo-aika oli rajoitettu sääntöjen mukaisesti.

Uskelan koulun Hakastaron yksikkö osallistui esteettömyyskartoitukselle vuonna 2023 ja tavoitteen mukaisesti taas 22.8.2024. Oppilaat ja opettajat kiittivät kartoituksella puiston vuodesta 2023 parantuneita fyysisen saavutettavuuden puitteita (mm. sisäänkäynnit) ja kaksipaikkaista autoa. Puisto on käyttäjien kokemuksen mukaan nyt Uskelan koulun Hakastaron yksikölle saavutettava. WC-tilat parantaisivat saavutettavuutta kuitenkin entisestään.

Liikennepuisto työllistää vuosittain 16 kesänuorta. Kesän 2024 aikana kesänuorista kolme suoritti liikennepuistotyössään ammattiopintojensa näyttötutkinnon osan (projektissa toimiminen). Myös kesänuorilta on kysely kokemuksia ns. palautepäivän aikana siitä, miten liikennepuiston toiminnallisuutta ja viihtyisyyttä voitaisiin työntekijöiden näkökulmasta parantaa.

Seuraavaan toimintakauteen suunnatessa muutoksia on tulossa mm. siihen, että liikennepuistokokonaisuus on osa kahden nuoriso-ohjaajan työnkuvaa. Lisäksi puisto- ja puutarhapalveluiden kanssa pohditaan sekä eväspaikkojen lisäämistä että mahdollisuutta pienelle oleskelualueelle (keinut, hiekkalaatikko, istumapaikat) tontin rajoitteet huomioiden. Nuorisopalvelut suunnittelevat kioskitoimintaa liikennepuiston toimintakaudelle ja yhteistyötä ammattiopiston kanssa jatketaan niin, että nuorilla olisi mahdollisuus suorittaa myös asiakaspalvelunäyttökokonaisuuksia liikennepuistotyössä.